

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 18 februari 1916 kl. 1,30 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för ordnande och framtida förvaring av kommunala arkivalier.

I en inom andra kammaren av herrar *Molin* i Dombäcksmark och *Öberg* väckt motion, nr 196, hemställes, att andra kammaren för sin del ville besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t företaga utredning angående utfärdande av sådana bestämmelser, att kommunala arkivalier bli på ett betryggande sätt ordnade och förvarade, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, som av utredningen kan föranledas.

Vid förlidet års riksdag väcktes i andra kammaren av herrar *Molin* i Dombäcksmark och *Öberg* motion av väsentligen samma innehåll som den nu föreliggande, ehuru med något annan formulering av motionens hemställan. Denna motion hänvisades till kammarens första tillfälliga utskott. I sitt tillstyrkande utlåtande framhöll utskottet bland annat, att i den kungl. förordningen om kommunalstyrelse på landet det visserligen stadgas i § 25, att protokoll med tillhörande handlingar och bilagor skola av ordföranden förvaras på sätt och ställe, som kommunalstämman bestämmer, men att det dock icke finnes någon, som är lagligen förpliktad att övervaka, att handlingarna verkligen bli vederbörligen förvarade, och att det därför icke fattas exempel på att de bli på det mest oförsvarliga

Ärendets behandling vid 1915 års riksdag.

sätt vårdslösade. Vad särskilt beträffar vården av kommunala värdehandlingar ävensom böcker och handlingar, som behövas för dagligt bruk, framhöll utskottet, att vederbörande borde åläggas att sörja för att sådana handlingar förvarades i brandfritt kassaskåp eller på annat fullt betryggande sätt. Det bästa vore enligt utskottets mening, om för de kommunala arkivaliernas vård varje kommun eller ett par eller flera tillsammans kunde åläggas att anskaffa ett brand- och fuktfritt arkivvalv. Slutligen uttalade utskottet den meningen, att från det allmännas sida någon tillsyn borde övas beträffande det sätt, varpå den borgerliga kommunens arkivalier vårdades. Utskottet hemställde sålunda, att andra kammaren för sin del ville besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t företaga utredning angående utfärdande av sådana bestämmelser, att kommunala arkivalier bleve på ett betryggande sätt ordnade och förvarade, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, som av utredningen kunde föranledas.

Utskottets hemställan bifölls av andra kammaren, varefter ärendet delgavs första kammaren, som remitterade det till sitt första tillfälliga utskott. Detta erkände, att vården av kommunala arkivalier, i synnerhet å landsbygden, lämnade mycket övrigt att önska, och att det vore lyckligt, om en bättre kontroll över de kommunala arkiven kunde åstadkommas. Men väsentligen av hänsyn till kommunernas ekonomi ansåg sig utskottet endast kunna hänvisa till åtgöranden på frivillighetens väg och föreslog därför, att genom nådiga cirkulär eller på annat sätt vederbörande kommuners uppmärksamhet måtte fästas på angelägenheten av en bättre vård av kommunala arkivalier.

Denna första kammarens första tillfälliga utskotts hemställan bifölls av första kammaren, varefter beslutet i vederbörlig ordning meddelades andra kammaren, som hänvisade ärendet till sitt första tillfälliga utskott, vilket dock på förebragta skäl hemställde, att andra kammaren icke måtte biträda första kammarens i ärendet fattade beslut. Andra kammarens beslut utföll i överensstämmelse med denna utskottets hemställan.

Utskottet.

Vid behandlingen av föreliggande ärende har utskottet låtit sig angeläget vara att så långt möjligt söka tillmötesgå den uppfattning, som första kammaren i anslutning till vederbörande utskott uttalat vid förlidet års riksdag, för att därigenom öppna en möjlighet för ett samstämmande beslut i frågan av båda kamrarna.

Vidhållande sin uppfattning, att en betryggande vård av kommunala arkivalier, på sätt utskottet förut tänkt sig den, borde kunna åstadkommas utan allt för betungande kostnader, vill utskottet dock i frågans nuvarande läge inskränka sig till att framhålla lämpligheten av att i förordningen om kommunalstyrelse på landet ett stadgande infördes där-om, att de revisorer, som kommunalstämman har att utse för granskning av kommunalnämndens och andra av kommunalstämman tillsatta styrelsens räkenskaper och förvaltning, måtte ha sig ålagt tillse, dels att kommunala värdehandlingar, böcker och övriga handlingar, som behövas för dagligt bruk, äro på ett tillfredsställande sätt ordnade och förvarade, dels också att de egentliga arkivalierna erhålla en lämplig vård, samt att i revisionsberättelsen över denna granskning avgiva utlåtande till stämman och föreslå behöfliga åtgärder. Visserligen torde gällande bestämmelser om revisorernas åligganden kunna anses inbegripa det förstnämnda uppdraget, men bestämmelserna härom äro icke tillräckligt tydliga, och någon föreskrift angående de äldre handlingarna, de egentliga arkivalierna, som ju framför allt avses i föreliggande motion, finnes icke. I fråga om dessa arkivalier — deras utgallring m. m. — gäller kommunalstämmans beslut, men initiativ till dylikt beslut, där sådant behöves, borde utgå från revisorerna.

Ehuru det icke tydligt framgår av motionen, huruvida den även omfattar kyrkoarkiven, anser sig utskottet likväl böra uttala den meningen, att även kyrkoarkivens vård lämnar rätt mycket övrigt att önska. Utskottet anser därför, att det borde åligga domkapitlen, som beträffande kyrkoarkiven torde vara den överordnade myndigheten, att även utan direkt anmälan från resp. arkivvårdare skaffa sig upplysningar om dessa arkiv och om huru det blivit sörjt för deras vård.

Vidare vill utskottet uttala sig för önskvärdheten av att Konungens befallningshavande få sig ålagt att göra sig noga underrättade om de kommunala arkivens tillstånd samt lämna de råd och anvisningar, som i detta avseende kunna vara erforderliga. En dylik övervakande kontroll torde kunna åstadkommas utan större kostnader.

Med hänvisning till vad utskottet sålunda anfört får utskottet alltså hemställa,

att andra kammaren för sin del ville besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om

vidtagande av åtgärder i syfte *dels* att Konungens befallningshavande få sig ålagt att göra sig noga under rättade om kommunala arkivaliers förvarande samt vid förefallande behov härom lämna råd och upplysningar, *dels* att kommunala revisorer tydligen åläggas tillse, att kommunens arkivalier äro på ett betryggande sätt ordnade och förvarade, samt att i revisionsberättelsen över denna granskning avgiva utlåtande till stämman och föreslå behöfliga åtgärder.

Stockholm den 15 februari 1916.

På utskottets vägnar:

NILS HELGER.

Vid förevarande ärendes slutbehandling ha närvarit: herrar *Helger, Welin, Andersson* i Skrädene, *Andersson* i Milsmaden, *Stenudd, Lingström, Rydholm, Olsson* i Ramsta, *Bäcklund* och *Eronn*.
